Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

2009 жыл
15-чи май,
байрым кюн.
№№ 90-91 (18192)

Багъасы 6 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ · ВРЕМЯ · ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини советнигини юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

ОТАРЛАНЫ Ахматны къызы Розаны Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини советнигине салыргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти
А. КАНОКОВ

Нальчик шахар,
2009 жылда
12-чи майда,
№75-УП

Кенгеш

Транспортну ишин игилендириуню амалларын излегендиле

КъМР-ни Президенти Арсен Каноковну жер-жерли администрацияланы башчылары бла кезиулю кенгешинде республикада транспортну ишин игилендириуню онгларына къаралгъанды. Ол да бошдан тюйюлдю. Арт заманда шахарланы ичлеринде эм аладан тышында жюрюген транспортну да иги кесеги жараусуз болгъанды, автотранспорт предприятияланы ишлер ин да башха тюрлю къурамай жарарыкъ тюйюлдю.

-Мында болгъан проблемаланы барысын да билебиз,-дегенди Президент, кенгешни ача,- районлагъа баргъаныбызда кёргенбиз, мени сайтыма да аны юсюнден кёп тарыгъыула келедиле. Узакъ эллени бир-бирлеринде жашагъанла ол жаны бла артыкъда бек къыйналадыла. Бизни борчубуз- республиканы битеу шахарларына бла эллерине транспорт дайым жюрюп турурча, адамла къыйналмазча этиудю.

Ол КъМР-ни транспорт, жол мюлк эм связь министри Ануарби Суншевге жер-жерли администрацияланы башчылары бла бирге республикада адамланы жюрютген транспорт не халда болгъанын, аны санын, дагъыда къаллай бир кереклисин билирге буюргъан эди. Министр, аны аллында отчёт эте, быллай шартла келтиргенди. Республикада автобусла дайым жюрюген 223 маршрут барды, аладан экиси регионла , 36-сы шахарла аралыдыла, 119-су муниципальныйледиле, 66-сы шахарла ичиндедиле. Нальчикде 31 маршрут барды. Ол айтханнга кёре, битеу шахарла бла элле транспорт бла жалчытылыныпдыла. Транспортну ишин къурау бла уа 28 предприятие кюрешеди.

Адамланы жюрютюуде 2538 автобус,троллейбус эм маршрутка ишлейдиле.

Ануарби Суншев автобусланы асламысы,артыкъда муниципальныйлеге саналгъанла, тозурапдыла, дегенди. Ол айтханнга кёре,арт жыллада халны игилендирир муратда Нальчик шахаргъа «Богдан»(«Волжанин») автобусладан 50-си эмда ПАЗ-ладан да 30-су алыннгандыла. Жууукъ заманлада дагъыда 50 автобус бла 30 троллейбус алыргъа деген мурат барды. Энчи келишимге кёре, бу кюнледе транш ахчадан жангы транспорт алыргъа 183 миллион сом келирге керекди.

Шёндю бу сфераны артыкъда бек не зат къыйнайды? Министр айтханнга кёре, автобусланы бла троллейбусланы эскиликлери,бир диспетчер управлениялы бла бир информация араны болмагъанлары, кадрланы, ол санда ремонт этиучю ишчилени да, жетишмегенлери, транспортха асыры уллу ауурлукъ жетгени, жыйылгъан ахчаны тергерге онг болмагъаны.

Министр бир диспетчер управлениялы Нальчикде автотранспорт предприятияны мурдорунда къураргъа боллугъун айтханды. Аны оюмуна кёре, алай этилсе, автобусланы саны ёсерикди, маршрутла да кёбюрек боллукъдула, адамланы жюрютюуню качествосу игилерикди, аланы къоркъуусузлукълары кючленирикди, зырафлыкъ да азыракъ боллукъду.

Президент автобусланы къайсылары хайырлыды бизде: «Волжанинми», ПАЗмы деп соргъанды. Аладан сора, Россейде чыгъарылгъан автобусладан къайсы игирек болгъанын да билирге сюйгенди. Министр ПАЗ кесин иги жаны бла кёргюзтгенин айтханды. Транспортну ишин къурауну къайсы амалларын сайларыкъ эдинг деген соруугъа уа, «Нальчикмежтрансны» мурдорунда бир предприятие къурауну, дегенди ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

КЪОНАКЪ АЛЫУ

Окъууну проблемаларын сюзгендиле

Тюнене Билим бериуню федеральный агентствосуну башчысы Николай Булаев Нальчикге келгенди. Ол Президент Арсен Каноков бла бирге уллу кенгешге къатышханды. Билим бериу эм илму министр Сафарби Шхагапсоевни докладына тынгылагъанды.

Докладдан сора Николай Иванович республикада билим бериу сферада хал аман болмагъанын белгилегенди. Билим бериу система социальный экономиканы айнытыу бла къаты байламлы болургъа керекди. Сизде уа, мен ангылагъандан, ол иш тап къуралгъанды эм бардырылады, дегенди Булаев.

Кенгешден сора Арсен Баширович бла Николай Иванович журналистлени соруулары на жууап бергендиле. Ызы бла КъМКъУ-ну студентлери бла тюбешгендиле. Кенгешни юсюнден отчёт газетни келир номеринде басмаланырыкъды.

Бизни корр.

КЪАБЫЛ КЁРЮУ

Альберт Кажаров - РФ-ни Федеральный Жыйылыууну Федерация Советини члени

Федерация Советни членлери Исса Костоевни (Ингушетия Республика),Хачим Кармоковну (Къабарты-Малкъар), Глеб Фетисовну (Воронеж область) сенатор полномочияларын тохтатыу жанлы болуп къол кётюргендиле.

Арт жыллада Хачим Каромоков КъМР-ни Парламентини РФ-ни Федерация Советинде члени болуп тургъанды. Къабарты-Малкъарны законла чыгарыучу органыны тёртюнчю чакъырылыууну депутатлары биринчи жыйылыуларында КъМР-ни Парламентини атындан Федерация Советде Къабарты-Малкъар Республиканы келечисине КъМР-ни Президентини Администрациясыны алгъыннгы башчысы Альберт Кажаровну айырыуну юсюнден бегимни къабыл кёргендиле.

Алайды да, Альберт Кажаров Къабарты-Малкъардан экинчи сенаторду. КъМР-ни толтуруучу властыны Федерация Советде келечиси уа Чеченланы Хусейин болгъанын эсигизге салабыз.

Альберт Хатуевич Кажаров Тырнауз шахарда 1965 жылда туугъанды. 1993 жылда МГУ-ну юридический факультетин бошагъанды. Политика илмуланы кандидатыды. Юйюрлюдю, юч сабийи барды.

Байсолтанланы Алим туугъанлы - 90 жыл

Жигитлик бла адеплилик бирди

Бюгюн Совет Союзну Жигити Байсолтанланы Юсюпню жашы Алимге 90 жыл боллукъ эди. Аны аскер жигитлигини, сермешледе батырлыгъыны юсюнден китапла, статьяла, хапарла жазылгъандыла. Бу сыйлы ат анга Шимал Кавказда 1-чи, битеу къыралда уа 19-чу болуп берилгенди.

Уллу Ата журт урушда бир жылны ичинде батыр лётчик кёкге 277 кере кётюрюлгенди, 27 кере разведкагъа баргъанды, 45 сермеш бардыргъанды, 10 самолётну кеси, 13-сюн а башхала бла бирге агъызгъанды.

Совет Союзну Жигити деген ат берилгенде, Алимге жаланда 23 жыл бола эди. Былай алып къарагъанда, ол бек жаш эди. Баям, жигит артда болуп къалмайдыла, жигитлей туугъан этедиле, деген сёзле тюз болурла. Алим сабийлигинде уа къаллай эди, анда ол шартла билинеми эдиле? Бу соруулагъа жууапла излей, мен жигитни кичи къарындашы Исмайылгъа тюбеп, ушакъ этгенме.

Алим Байсолтанланы Юсюпню бла Таужанны юйюрлеринде тамата жашларыды. Исмайыл бла аны арасында 10 жыл барды. «Алимни юсюнден айтып башласам, кёлюм толуп къалады, - дейди тамата, жилямукъларын сыйпай. - Мен гитчечик эдим, эсимде кёп зат къалмагъанды. Бирде ол маршал Ворошиловну суратын алып, аны орденлерине, майдалларына къарап, мен да быллайла аллыкъма, деген эди. Ол жигит болуп туугъанды. Къоркъа билмей эди».

Алим бек чёрчек болгъанын айтады мени ушакъ нёгерим. Бир жол, анга, баям, бир 15 жыл болур эди, чабып баргъан атны къуйругъундан сермеп тутхан эди. Ат, аягъы бла уруп, аны эсин аудургъан эди. Алай нек этдинг деген къартха, мен ат тенгли чабалмаймамы да, деп жууаплагъан эди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Культура

Культураны фондунда россейли телевиденияны биринчи каналыны режиссёру Вазген Каграманян бла аны къарындашы, Нальчикде Горький атлы орус драма театрны режиссёру Грант Каграманян ала тургъан документли фильмлерини юсюнден айтыр ючюн, журналистле бла тюбешгендиле.

Нальчикде театрны жашауун битеу Россей кёрлюкдю

Фильм Нальчикде орус драма театрны юсюнденди. Ол «Россейни провинциальный театрлары» деген циклны биринчи кесегиди. Вазген Каграманян айтханнга кёре, алыкъа иш къыстау бара турады. Хар зат да тап болса, фильм сентябрь айгъа хазыр боллукъду. Проблемаладан бири - ахча жетмегениди. Фильм биринчи каналны заказы тюйюлдю, къарындашланы энчи проектлериди, аны себепли продюсерле да кеслеридиле.

Нальчикни театрын нек сайлагъандыла къарындашла? Айтханларына кёре, башха театрда барсала эдиле съёмкала, хазырланыу бир талай айгъа созуллукъ эди. Бу театр бла уа къарындашлагъа танышыргъа керек тюйюлдю-ала анда ёсгендиле.

Фильмге орус драма театрны тарыхы бла байламлы документли кадрла, театрны шёндюгю жашауу, репетицияла, спектальледен юзюкле, режиссёрланы бла артистлени театрны юсюнден сагъышлары да киргендиле. Вазген бла Грантны оюмларына кёре, фильм ачыкъ кёргюзтеди: искусствода чекле жокъдула. Фахмулу артистле эм режиссёрла жаланда Москвада эм Санкт-Петербургда жашамайдыла, провинцияда да кёпдюле.

Кертиси бла да, уста салыннган спектакльле бизни театрлада да бардыла. Юлгюге къарындашла Къулийланы Борис салгъан «Поминальная молитва» спектаклыни келтиргендиле. Хау, кертиси бла да, ол спектакль республиканы культура жашауну унутулмазлыкъ бетиди. Алай тюз аллай бийик даражада экинчи спектакль болгъанмыды? Угъай.

Грант Каграманянны акъылына кёре, бизни республикада жаш адамла театргъа жюрюмегенлерини баш сылтауу сабийликлеринден анга юйренмегенлериди. Алай бу оюмну тюзге санаргъа къыйынды. «Поминальная молитва» ненча кере болса да, зал толады. Баямды: бош залланы баш сылтаулары къарыусуз спектакльледиле.

Экинчи сылтау: жаш артистлени усталыкълары бийик тюйюлдю. Совет жыллада ГИТИС-ге окъургъа жиберген аламат тёре болуучу эди. Энди уа, Нальчикде искусстволаны институту ачылгъанлы, ол адет унутулуп къалгъанды.

Бизни республикагъа кючлю экономистле керекли болгъанлай, жаш адамланы бюджет ахчагъа тыш къыраллада окъутуп башлагъандыла. Баям, артистлени хазырлауда да жаланда Нальчикге базынып къалыргъа жарай болмаз.

Грант бла Вазген Москваны театрларындан белгили артистлени орус драма театрда спектакльледе ойнаргъа чакъырыргъа деп турадыла. Бу жаны бла ахшы тёре да унутула барады. Алексей Петренко бизни орус драма театрны труппасы бла «На дне» деген спектакльде ойнагъаны эсибиздеди.

Каграманянланы документли фильмлеринде Россейни халкъ артистлери Сергей Безруков бла Владимир Стеклов ара шахарладан узакъда театрланы къадарларыны юсюнден энчи оюмларын айтадыла.

Бусагъатда къарындашла «Культура» эм биринчи канал бла сёлеше турадыла. Къайсы бла келишалсала да, ол каналгъа берликдиле фильмни. Алайды да, жууукъ заманда Нальчикде Горький атлы орус драма театрны жашауну юсюнден фильмге битеу Россей къарарыкъды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: Грант бла Вазген Каграманянла.

Бир мюлкден

Къойланы саны ёседи

Черек районда «Аттоев атлы къырал къумалы къой заводу» ачыкъ акционер обществону бусагъатда эки минг ана къою барды. Къойланы битеулю саны уа юч минг эки жюздю. Ол кёп да бармай 70 процентге ёсерикди.

Анга мюлкню директору Аналаны Жамал арсарсыз ийнаныпды, нек дегенде къойладан тёлю алыу башланнганды. «Ол кампания къойчулукъда урунннганланы бек жууаплы кезиулериди, - дегенди ол, - аны себепли анга тынгылы хазырланнганбыз. Къошла, къой орунла алгъадан окъуна тап халгъа келтирилгендиле, кереклиси чакълы бир дарманла алыннгандыла».

Къозучукъла саулукълу тугъанларын эм аладан къоранч жокъну орнунда болгъанын белгилеп айтырчады. Ала ышанннгылы къоллагъа тюшедиле эм тынгылы багъыладыла. Жаболаны Ислам, Чочайланы Мухадин, Рахайланы Масхут таматалыкъ этген къойчу къошланы ахшы ишлерин мюлкню таматасы айтханды. Ала «Холам», «Акъ къаш», «Шыкъы» участкалада жашайдыла эм ишлейдиле. Алада сакъланнган тёлюню 80 проценти алыннганды.

Кёрмючге хазырланадыла

Мюлк къойланы Битеуроссей кёрмючюне жыл сайын къатышады. Быйыл ол Ставрополь крайны Ипатово шахарында бардырыллыкъды. Бызынгылы къойчуланы аллай даражалы форумладан къуру къол бла къайтхан кезиулери алыкъа болмагъанды эм ала алтын, кюмюш, доммакъ майдалла алып келип тургъандыла. Айырмалы къойчулагъа сыйлы грамотала, ахча эм багъалы саугъала берилгендиле.

Бу жол да къойчула: «Алтынсыз къайтырыкъ тюйюлбюз», - дегенни таукел айтадыла. Алай болур ючюн а, кёп зат этилгенди эм этиле турады. Кёрмючге элтиллик он къойгъа энчи къаралады.

Къумалы къой заводну таматасы айтханнга кёре, кёрмючге элтирге бир къочхар, сюрюуню жангыртырыкъ бир къауум къой, тиши къозу эм ана къой сайланнгандыла. Ала бусагъатда бек иги халдадыла.

Делегацияны санында кёрмючге заводну директору Аналаны Жамал, баш зоотехниги Рахайланы Ахмат, къойчу къошну таматасы Чочайланы Сагъыт, сынаулу къойчула Аттоланы Марат бла Къазийланы Нурсейит барлыкъдыла.

Бай тирлик жыяргъа таукеллик

Къойчула тёлю ала эм кёрмючге хазырлана тура эселе, мюлкню механизаторлары уа бай тирликни мурдорун къураугъа битеу кючлерин салып кюрешедиле. Алада жаланда кюзлюк будай окъуна 700 гектарны алады.

Алагъа минерал семиртгичле бериу кёп болмай бошалгъанды, андан сора да, ол сабанлагъа заранлы ханслагъа къажау химия дарманла (гербицидле) чачылгъандыла. Битеу ол эм башха мадарланы хайырындан тирлик бай болургъа ушап турады. Андан тышында да, механизаторла быйылны жаз башында суданканы эм чёплеуню тап агротехника болжаллада себип бошагъандыла.

Бу магъаналы кампанияда механизаторла Хочуланы Олий, Жазиколаны Алий, Руслан эм Оюс ишлерин тынгылы тамамлайдыла. Аренда жаны бла этилген келишимге ала ыразыдыла эм эл мюлк битимледен бай тирлик жыяргъа хазырдыла.

МОКЪАЛАНЫ Лейля.

Сабан ишле

Агротехника жорукъланы толтура

Жазлыкъланы тирлигини мурдорун салыугъа - урлукъ себиуге Терк районну сабанчылары, республикада биринчи болуп, къуралыулу киришген эдиле. Жууаплы кампанияны къысха болжалда бошар мурат бла ишлей, бар кючню аямай, къаты кюрешгендиле. Жауунлу кюнле чырмагъан эселе да, ол муратларына жеталгъандыла.

-Башха тыйгъыч болмагъанды. Тынгылы жарашдырылгъан жерге жараулу урлукъла тюшгендиле, - дегенди районну эл мюлк эм аш-азыкъ управлениясыны начальниги Тимур Вадахов. – Жазлыкъ битимлени 29500 гектарда себерге белгиленнген эди да, ол иш толусунлай айтылгъан болжалда бошалгъанды. Энчи алгъанда, нартюх 14800 гектарда, чёплеу 5200 гектарда ёсдюрюллюкдюле. Бир къауум участкалада ол битимле жерден ёрге чыкъгъандыла да, алада культивация этиледи, аны бла бирге заранлы ханслагъа къажау гербицидле бериледиле.

Белгилисича, Терк районда сюргю жерле арендагъа берилгендиле да, ол амалгъа кёчгенле агротехника жорукъланы толтурууугъа тиийшли магъана бередиле, алчы сынауну хайырланыу жаны бла юлгю кёргюзтедиле. Тахта кёгетле ёсдюрюлген бахчаланы иги кесегинде италиялы технологияны-тамычы тамдырып суу салыуну мадарлары этиледиле. Бир къауум арендаторла нартюх эм чёплеу урлукъланы сепгенлеринде, гербицидле да чачхандыла.

Управленияны таматасы андан арысында айтханына кёре, районда кюзлюклени тирликликлерин ёсдюрюуню къошакъ мадарлары да этилгендиле. Минерал семиртгичле бериу 14 минг гектарда бардырылгъанды. Ол сабанлада да заранлы хансланы къурутууда, ауруула жайылмазларын жалчытыуда химия препаратла хайырланыладыла.

КЪАЙГЪЫРМАЗЛАНЫ Борис.

Жазылыу

Хурметли окъуучула!

Биринчи апрельден 2009 жылны экинчи жарымына жазылыу кампания башланнганды.

Сиз «Заман» газетге связьны къайсы почта бёлюмюнде да жазылыргъа боллукъсуз.

Жазылыуну багъасы тюрленмегенди, алгъыннгылай къалгъанды - 356 сом 10

Бизни индексибиз - 51532

ДУНИЯДАН ХАПАРЛА

Къырал грантланы тийишлисича хайырланыргъа

Россей Федерацияны Президенти Дмитрий Медведев, Правительствону кезиулю жыйылыуунда сёлеше, уллу мурат бла грантла къуралгъан къырал гарантла тийишлисича ишлемегендиле, алай эсе, грантланы юслеринден законодательствону тюрлендирирге, ала хайыр берирча этерге керекди, дегенди.

Андан сора да, жыйылыуда къытлыкъгъа къажау кюрешни мадарларын жашауда бардырыуну, социальный болумланы, жашау магъаналы башха ишлени вопрослары сюзюлгендиле.

Кёп жумуш тамамланнганды

Правительствону башчысы Владимир Путин къырал жумуш бла Монголияда болгъанды. Биринчи кере ол бу къыралгъа мындан 8 жыл алда баргъан эди.

«Андан бери эки къыралны араларында кёп иш этилгенди, мындан арысында уа ала бютюнда уллудула, ол санда эл мюлкде, ядро сынаулада, транспортда, хауа эм жангы темир жолла ишлеуде да бир бирге болуша турууну магъанасы бек уллуду», - дегенди Владимир Владимирович.

Жалгъан хирург

Ульяновск шахарда больницаладан биринде хирург болуп ишлеген Алексей Рощинни жалгъан документлери болгъанлары ачыкъланнганды. Дипломда айтылгъан институтха сёлешгенлеринде, бизде аллай адам окъумагъанды, деп жууап бергендиле.

Кертиди, Рощин бир кере да операция этмегенди, жаланда пациентлени операция этерге хазырлап тургъанды ансы. Ульяновск шахарны властьлары къуру медицинада угъай, башха специалистлени да документлерин тинтирге оноу этгендиле.

Бандитлени тутхандыла

Дагъыстанда право низамны сакълаучу структураланы къуллукъчулары, агъач ыржыда 10 бандитни къуршалап, ала бла уруш этгендиле.

Ол заманда бандитледен экеулен эм бир милиционер ёлгендиле. Аманлыкъчыланы къалгъанларын тутхандыла.

Къыш кийимле кийдиргенди

Сахалиннге къар боран келгенди. Аны хатасындан шахарланы бла эллени араларында байламлыкъла юзюлгендиле, Татар богъаздан кемеле ёталмай турадыла.

Синоптиклени айтханларына кёре, боран энтта да бир суткаиы тохтамай турлукъду. Жаз башы келди деп къууаннган сахалинчиле уа жангыдан къыш кийимлерин кийгендиле.

Басмагъа **ХУЧИНАЛАНЫ Ануар** хазырлагъанды.

Транспортну ишин игилендириуню амалларын излегендиле

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Алай автотранспорт предприятияланы жыйылыугъа чакъырылгъан таматалары анга ыразы болмагъандыла. «Нальчикмежтрансны» башчысы Владимир Гетигежев битеу республиканы транспортуну оноуун Нальчикге атып къояргъа жарарыкъ тюйюлдю деп, сёзню алай салгъанды. Хар районну да кесини автопредприятиясы болса игиди. Алай этилмесе, кёп чырмаулагъа, ол санда социальный магъаналы чурумлагъа да тюберикбиз,-дегенди ол.

Элбрус район автотранспорт предприятияны таматасы Темуккуланы Абдул-Халимни оюму да алай болгъанды. Алагъа къалгъанла да къошулгъандыла. Андан сора да, барысы да ПАЗ автобусла алынсала, хайырлы боллугъун да айтхандыла.

Президент администрацияланы башчыларыны оюмларын да соргъанды. Ала да районланы ичлеринде жюрюген автобусланы хар кереклерин жер-жерледе жалчытхан тынчыракъ болгъанын айтхандыла, АТП-ланы къоярларын тилегендиле. Запас керекле, билет продукция бла жалчытыу уа бир жерден этилсе, иги боллугъун чертгендиле.

Арсен Баширович Ануарби Суншевден ол оюмланы эсге алырын излегенди, транспортну айнытыуну программасын жууукъ юч неда беш жылгъа жарашдырыргъа кереклисин айтханды.

Андан сора сёз жолланы юслеринден баргъанды. Эллени ичлеринде жоллагъа асфальт салыугъа алгъаракълада 43 миллион сом бёлюрге белгиленнген эди да, Президент анга дагъыда 53 миллион къошуллугъун билдиргенди. Андан тышында да, Нальчикге 77 миллион сом эмда Прохладна районнга 100 миллион сом бёлюнюрюкдю. Арсен Баширович министрден бек алгъа ремонт этерге керек болгъан орамланы тизмесин къурарын излегенди.

Жыйылыуда республиканы шахарларыны бла эллерини администрацияларыны харкюнлюк мюлк ишлери да сюзюлгендиле. Анда газ,жылыу ючюн артыкъда уллу борчлары болгъан районла бла шахарла ачыкъ этилгендиле. Алагъа Президент тырман этгенди, мындан ары алай болмасын деп, сёзню къаты салгъанды.

КъМР-ни Правительствосуну Председателини заместители Мадина Дышекова да администрацияланы башчыларындан лагерь комиссияланы сабийлени солууларын къурау жаны бла ишлерине себеплик этерлерин тилегенди. Районда, бир 200-300 минг сом табып, ишлемеген ата-аналаны сабийлери да солургъа барырча этерге керекди, дегенди.

Жыйылыу битеу сюзюлген вопрослагъа кёре тийишли оноула къабыл этиу бла бошалгъанды.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

Документле

Къабарты-Малкъар Республикада жашагъанланы хар бирине эмда аны халкъыны баш социальный-демография къауумларына 2009 жылда 1-чи кварталда жашау этерге боллукъ ахчаны бек аз ёлчемин тохташдырыуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну

БЕГИМИ

2009 жылда 30-чу апрельде №109-ПП

«Къабарты-Малкъар Республикада жашау этерге боллукъ ахчаны бек аз ёлчемини юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2005 жылда 18-чи майда чыгъарылгъан 30-РЗ номерли Законуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу **бегим этеди**:

Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу эм социальный айнытыу министерствосуну кёргюзтюую бла Къабарты-Малкъар Республикада 2009 жылда 1-чи кварталда жашау этерге боллукъ ахчаны бек аз ёлчемин былай тохташдырыргъа: хар адамгъа тергегенде 3834 сом, ишлерге жараулулагъа 4090 сом,пенсиячылагъа 3037 сом,сабийлеге 3683 сом.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели А.ЯРИН.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясында Кадрла политика жаны бла Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны 2008 жылда 7-чи ноябрьде чыгъарылгъан 68-ра номерли буйругъу бла къабыл этилген советни къауумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны

БУЙРУГЪУ

2009 жылда 8-чи майда №34-ра Нальчик ш.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясында Кадрла политика жаны бла Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясында Кадрла политика жаны бла советни юсюнден» 2008 жылда 7-чи ноябрьде чыгъарылгъан 68-ра номерли буйругъу бла къабыл этилген советни къауумуна быллай тюрлениуле кийирирге:

а) Советни къауумуна бу адамланы къошаргъа:

Жамборов В.С. – Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны башчысыны къуллугъун толтуруп тургъан (Советни председатели)

Абрегов А.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы промышленность,отлукъ-энергетика эм жашау журт-коммунальный мюлк министри

Афаунов А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы спорт эм туризм министри;

б) Б.С.Паштовну къуллугъуну атын былай жазаргъа: «Къабарты-Малкъар Республиканы информация коммуникацияла, жамауат биригиулени эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министри»;

в) Советни къауумундан А.Х.Кажаровну, Уяналаны К.Х-М-ны, Р.Б.Фировну кетерирге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны Башчысыны къуллугъун толтургъан В. ЖАМБОРОВ.

Жигитлик бла адеплилик бирди

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Алимни кичи къарындашы Сафар да къатышханды урушха. Аналары Таужан Алимни къайтырына аз да ишекли болмагъанды, Сафаргъа къоркъа эди ансы. «Охо, Алим кеси башын кечиндирир, аны кёкде, самолёт ичинде ачытмазла», - деген ышаныулукъ бар эди ананы жюрегинде. Жашау а кесича буйрукъ этди, Сафар къайтды, Алим а...

Исмайылны эсинде артыкъда бек Алим Совет Союзну Жигити деген атны алгъандан сора Нальчикге солургъа келген кюнле къалгъандыла. «Жигит болду деген хапарны эшитип, анга тюбемей хазна адам къалмагъан эди Яникойда. Уллу къурманлыкъ да этген эдик. Тансыгъыбызны алыргъа уа къоймадыла, аны тюбешиулеге, жыйылыулагъа асыры чакъырып тургъандан», - дейди Исмайыл.

Атасы уста уучу болгъаны себепли Алим анга ушкок жюрютюрге эркинлик къагъыт алып берген эди. Немецлиле Къабарты-Малкъардан къысталгъанларындан сора эллиледен бири, ол старшина болгъанды деп, жалгъан дау этгенди. «Аны совет аскерчиле штабха элтип, соруу этген эдиле. Атабыз бу хапарны Алимге айтады, ол а чемоданындан Совет Союзну Жигити болгъанына шагъатлыкъ къагъытны чыгъарып (аны тышы дипломгъа ушаш къаты эди, алтын жазыулары бла): «Кёргюзтсенг, санга киши тиерик тюйюлдю», - деп, аны атабызгъа береди. Ол къагъыт Алимни жашы Валерийде турады», - деп эсгереди Исмайыл.

Байсолтанланы Алим жууукълары бла бирге. Июнь, 1943 ж.

Байсолтан улу Къабарты-Малкъаргъа ол немецлиледен энди азатланнганда келген эди отпускагъа. Сёзсюз, адамланы битеу соруулары, жарсыулары уруш бла байламлы болгъандыла. Алим а: «Биз хорларыкъбыз! Къоркъмагъыз», - деп, къартланы, тиширыуланы кёллерин алыргъа кюрешгенди. Эки элли тиширыуну эрлерин немецлиле ёлтюрген эдиле, ала Алимге аны юсюнден жарсыгъанларында, аны мен аланы къанларын алырма дегени эсинде къалгъанды къарындашыны.

Байсолтанланы Алим отпускагъа келген кезиуде юй бийчеси Вера Алексеевна, жууукълары Улбашланы Фатимат эм Тёппеланы Канитат бла.1943 ж.

Бир жол а эллиледен бири: «Алим, алтын ауурмуду, къалай жюрютесе аны?» - деп сорады. Ол а: «Алтын а ауур тюйюлдю, аны алгъан къыйынды ансы», - дегенди.

«Алим къуруда ашыкъгъанлай, фронтха къайтыргъа керекме дегенлей тура эди. Ол къуршоугъа алыннган Ленинградны кёгюн къоруулай эди», - дейди Исмайыл.

Адамгъа жанын берирге хазыр эди Алим, алла й халал адам болгъанды. Аны юсюнден да былай айтады жигитни къарындашы: «Бир жол Яникойда аны эсгертмесини аллында биз танымагъан бир тиширыу: «Быллай адамгъа мындан да иги эсгертме салыргъа керек эдигиз», - деп чамлана эди. Ол Ленинграддан эди, кеси да устаз болгъанды. Къуршоуда тургъан шахарда адамла ачдан къырылгъанда, Алим, аны окъуучулары бла бирге кёрюп, алагъа ётмек бергенин айтхан эди».

Ушагъыбызны ахырында Исмайыл анга тынчлыкъ бермеген жюрек къыйынына юсюнден сагъынды: «Алим сермешлеге аскер кийимле бла чыкъгъанды, ёлгенинде да комбинизон кийип болур эди, баям. Алтын Жулдузу, орденлери, майдаллары биргесине болмаз эдиле. Бюгюн-бюгече да ала табылмайдыла.

Тукъумда аны аты бла жюрютюрча бир затыбыз жокъду. Яникойда бизни къоншубуз оруслу тиширыу жашай эди. Ол мында Совет Союзну Жигити Байсолтанланы Алимни суратлары сатылгъан заманда, аладан бирин алып, биз Орта Азиядан къайтханыбыздан сора аны бизге саугъагъа берген эди. Андан башха бир затыбыз да къалмагъанды».

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Шахматла

Жыйымдыкъ команда хорлагъанды

Эки кюнню ичинде Бакуда терк ойналгъан шахматладан (жыйырма беш-отуз минут бериледи) турнир бардырылгъанды. Анда бу республиканы президентини кубогу ючюн дунияны бла къыралны жыйымдыкъ командалары эришгендиле. Азербайджанны командасына Теймур Раджабов, Вугар Гашимов, Шахрияр Мамедьяров, Гадир Гусейнов киргендиле. Къонакъла уа Вишванатан Ананды, Владимир Крамникни, Алексей Шировну эм Сергей Карякинни кёргюзтгендиле.

Командаланы келечилери бир бирлери бла экишер партия ойнагъандыла. Эришиулени итогларына кёре дунияны жыйымдыкъ командасы хорлагъанды. ФИДЕ-ни Гран-при саугъасыны Нальчикде бардырылгъан кезиуюне къатышхан Сергей Карякин энчи эсепде Бакуда беш очко алгъанды, Шахрияр Ма медьяров а юч.

Бизни корр.

Элбрус посёлокну участок больницасында иш сынаулары болгъанла кёпдюле. Аминат Керимова (суратда) мында медсестра болуп урунгнганлы 30 жыл болады. Саусузла анга дарманы, сёзю бла да болушуругъуна ышанадыла.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.

ЖЕТИШИМ

Дипломла бла саугъаланнгандыла

Москвада федеральный сабий экология-биология араны мурдорунда «Моя малая Родина» деген битеуроссей конкурсну финалы бардырылгъанды. Ол фахмулу жаш адамлагъа къыралны жанындан болушлукъ этиу бла байламлыды. Конкурсну «Билим бериу» деген миллет проектни жашауда бардырыу жаны бла ишлеген Федеральный агентство эм Билим бериуню учрежденияларыны управлениясы къурагъандыла.

Финалгъа къатышыргъа ара шахаргъа Россейни отуз алты субъектинден 79 окъуучу чакъырылгъандыла. Аланы арасында Элбрус районну окъуу учреждениеларындан да сабийле бардыла. Ала гимназияны тогъузунчу классыны окъуучусу Тёппеланы Жамиля бла Тырнаузну экинчи номерли орта школуну онунчу классыны окъуучусу Чеченланы Кларадыла. Конкурсну финалында хорлагъанла уа беш номинацияда сайланнгандыла.

Бизни республикадан баргъан къызла ахшы жетишимле болдургъандыла. Жюри эм конкурсха къатышханла да Тёппеланы Жамиляны «Ём юрлени теренинден» деген ишине иги эс бургъандыла. Ол кеси да «Гуманитар-экология тинтиуле» деген номинациягъа къатышханды. Жамиля ишин бийик даражада къоруулагъанды. Хар айтхан затына компьютер презентация да хазырлагъанды. Андан сора да, соруулагъа тынгылы жууапла бергенди. Тёппеланы къызлары экинчи жерге тийишли болгъанды.

Чеченланы Клара да, конкурсха «Тёрели ырысхы культура» деген номинацияда къатышып, «Кийизлетёреле эм бюгюннгю кюн» деген ишин къоруулап, ючюнчю жерни алгъанды.

Къызчыкълагъа россейли билим бериуню дипломлары эм саугъала берилгендиле. Андан сора да, финалгъа къатышханланы барысы да майдалла, конкурсну дипломларын алгъандыла.

Саугъасыз окъуучуланы хазырлагъан устазла да къалмагъандыла. Трамланы Аминат Азизовна бла Ольга Михайловна Халина сыйлы грамотала бла саугъаланнгандыла.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Жангыртыу

Уллу тёрени мекямына алгъыннгы сыфатын къайтарадыла

Бир жылны ичинде культура магъанасы болгъан, сакъланыргъа тийишли журтладан къыралда 200-ге жууугъу жокъ болгъандыла. Аланы тынгылы ремонт этип, тап халда тутаргъа ахча жетишмегенин айтханлай, жарсыгъанлай турадыла. Алай халкъын, ёз тарыхын, культурасын сюйгенлеге экономика кризис да тыйгъыч тюйюлдю.

Огъары Малкъарда тёре баргъан межгитни бизни тёлю къуру къабыргъалары сюелген заманын билебиз. Абаданланы уа ол межгитде клуб болгъаны да эслериндеди.

Суу ызына къайтады дегенлей, эски, бузулгъан мекямны оюлгъан жерлерин жамап, башын жабаргъа хазырлагъандыла. Къатындагъы къабырланы тёгерегине да тынгылы хуна этип,

Солдан онгнга: Сарбашланы Хызыр, Бештокъланы Мухадин, Мисирланы Исхакъ, Къадыр.

Жангыртыла тургъан межгит.

былайны алгъыннгы ариулугъун къайтарыр ючюн, къолдан келгенни аямайдыла.

Къурулушчу къауумну таматасы Мисирланы Къадыргъа иш къалай баргъанын, алагъа кимле болушханларын соргъанымда, ол былай дегенди:

-Кесигиз кёргенигизча, межгитни башын жабар чекге жетдиргенбиз. Тёгерегин да тап халгъа келтиргенбиз. Шёндю уа медиресени жангырта турабыз. Анда къурулуш ишни бардыргъанла уа Сарбашланы Хызыр, Бештокъланы Мухадин, Мисирланы Исхакъдыла. Тёгерекни бульдозери бла тап этерге кюрешген а Мисирланы Махмутду.

Бюгюнлюкде ташдан чынтты хуна къалай билгенле болгъанына сукъланнган, къууаннган да этдим. Къол усталыкълары болмагъанла уа бу жашлагъа ахча, къурулуш материалла бла болушадыла. Алай бла эс тапдыргъанла Ностуланы Масхуд, Улбашланы Расул, Муталип, Жангоразланы Къыралбийдиле. Ол болушлукъ жетишмегенин да билдирди Мисир улу. Бу ишге онг этерикле дагъыда табылырла деп ышанырчады.

Межгитни башы къалай жабыллыгъыны, минаратлары къаллайла боллугъуну проектин хазырлай тургъан а Нёгерланы Муратды. Миллетни къурутурдан алгъа аны культура мекямларын ояргъа, чачдырыргъа бек уллу эс бургъанла фашистле эдиле. Жангыртылгъан межгит а, миллетни барлыгъыны, ёмюрлюгюню шагъатыча, келир тёлюлени да къууандыргъанлай турур.

МАМАЙЛАНЫ Алий.